

Plassen in de tuin

Op vraag van de stad Gent en Velt (Vereniging voor Ekologische Land- en Tuinbouw) was, alweer een tijdje geleden, ons 200 m² kleine tuintje een aantal dagen te bezoeken. Open-tuin-dagen zijn een echte rage geworden. Je privé-tuin openstellen voor het publiek is nochtans niet evident. Toen ik een Duitse vriendin schreef dat de stad Gent me precies dat had gevraagd, schreef ze me terug: "Zuerst dachte ich, das würde ich aber niemals machen, zu Hause fremde Leute im Garten herumlaufen lassen. Diesen Gedanken fand ich dann aber natürlich wieder sehr spießig. Ich bleibe aber dabei, es würde mir sehr schwer fallen". Ik heb ervoor gekozen het toch te doen, in de hoop op die manier bij te dragen tot de verbreding van het draagvlak voor natuur in de stad - en elders.

Een open-tuin-dag regisseer je best als een theaterstuk. De mensen treden binnen door een met scharlakenrode rozen en geurende kamperfoelie omkranste donkerblauwe deur in een enigszins afbladderende gevel. Via de lange hoge gang, waar flarden te horen zijn van een pianotrio van Brahms, komen ze aan bij het overdekte terras met het enigszins Japans aandoende sfeertje. Langs het smalle, steile trapje bereiken ze tenslotte de doorgang tussen de bamboe en de viburnum. Dàar pas, waar ze de drukte van de stad ver achter zich gelaten hebben, worden ze verrast door de rustgevende, impressionistisch geschakeerde ruimte die er achter ligt. Veler ogen beginnen te glinsteren. "Ah ja, zo kan het dus ook!" zie je ze bijna denken. En dat ik een door mij zeer gewaardeerde kunstschilder na afloop hoorde zeggen: "Grote klasse!", dat streelde uiteraard mijn ijdelheid. Gelukkig hadden de stadsdiensten een officiële gids aangesteld. De laatste dag echter begeleidde ik zelf een aantal groepen. Hoewel deze dag meer dan de voorgaande op een Velt-publiek gericht was, en je daarom iets meer inzicht zou verwachten, vond één man het blijkbaar normaal om tijdens het bezoek achteraan in een hoekje te gaan staan plassen. Ik kon natuurlijk niet anders dan daar wat van te zeggen: "Mijnheer, u voegt nu terug aan deze tuin toe wat ik er al 25 jaar uit probeer te verwijderen, namelijk nitraten en fosfaten".

Ik denk dat zijn vrouw hem achteraf wel een uitbrander zal gegeven hebben, ze zag er plaatsvervangend beschaamd uit, och arme. Ik probeer me nu terug voor te stellen hoe ik hem heb aangekeken. Waarschijnlijk met een mengeling van verbazing, ergernis en hilariteit. Wat die man deed kan je zien als symptomatisch voor de houding van veel mensen ten opzichte van natuur. Het heeft iets heel primitiefs: als er ergens natuur is, komt het blijkbaar over alsof de plek nog niet door mensen geclaimd is, en dan wil hij dat even markeren met zijn plasje. Zo'n macho die in andermans tuin zijn territorium komt markeren, waar zijn vrouw bij is dan nog. In haar plaats zou ik er niet al te gerust in zijn. Zijn gedrag was natuurlijk verwerpelijk, verfoeilijk en beschamend. Maar ik zie overal liever het positieve dan het negatieve. Dat iemand uit dit publiek in mijn blokken hof een plasje maakt kan je met wat goede wil ook interpreteren als een plaatsvervangende symbolische inbezitname: "Deze tuin claimen wij als cultureel erfgoed, en wij markeren dit als óns territorium tegen de natuurverslindende roofdieren van immobiliën en neokapitalisme". Stel je voor: "Aanstaande zaterdag feestelijke opening van de nieuwe natuurtuin van Smeerebbe-Vloerzegem. Om 15 uur knipt de Minister van Leefmilieu het lint, waarna de genodigde notabelen, hierbij geholpen door de aangeboden drankjes, de tuin plechtig zullen inplassen". Neen, ik wil hier geen pleidooi houden voor het invoeren van een nieuwe traditie. Maar even lachen om het komische van de situatie, dat moet toch kunnen? En al bij al viel de schade nogal mee. Het belangrijkste is tenslotte gebeurd: de zaadpluisjes zijn neergedaald in de geesten, de zaadpluisjes van een tuinidee die bijzonder moeilijk in één woord samen te vatten is - misschien is 'tuin-ecosysteembeheer' nog het meest bruikbare - maar die je nog het beste kan vatten door het te zien. Daarvoor verdraag ik het dan ook, al deze mensen door mijn tuin te laten banjeren.

Johan Heirman

